

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра фінансів

СИЛАБУС
вибіркової освітньої компоненти
МІСЦЕВІ ФІНАНСИ

підготовки бакалавра
галузі знань 07 Управління та адміністрування
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування

*Не розповідайте мені про ваші цінності,
покажіть мені ваш бюджет,
і я сам розповім вам, які у вас цінності.*
Джозеф Р. Байден

Силабус освітньої компоненти **МІСЦЕВІ ФІНАНСИ** підготовки бакалавра, галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 072 *Фінанси, банківська справа та страхування*, за освітньо-професійною програмою Фінанси, банківська справа та страхування

Розробник: Проць Н.В., доцент кафедри фінансів, кандидат економічних наук, доцент

Силабус погоджено:

гарант ОПП
Фінанси і кредит

Наталія ПРОЦЬ

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри фінансів

протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.

Завідувачка кафедри:

Олена СТАЩУК

І. ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна/заочна форма навчання	07 Управління та адміністрування, 072 Фінанси, банківська справа та страхування, Фінанси і кредит Бакалавр (на базі молодшого спеціаліста)	Нормативна
Кількість годин / кредитів 135/ 4,5		Рік навчання <u>1</u>
		Семестр <u>2-ий</u>
		Лекції <u>30/12</u> год.
		Практичні (семінарські) <u>36/12</u> год. Лабораторні <u>10/0</u> год. Індивідуальні <u>0</u> год.
		Консультації <u>10/18</u> год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Самостійна робота <u>49/93</u> год.
		Форма контролю: <u>екзамен</u>
Мова навчання		українська

ІІ. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ПП: ПРОЦЬ НАТАЛІЯ ВАСИЛІВНА

Науковий ступінь: кандидат економічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри фінансів

Мобільний телефон: 097-34-63-688

E-mail: vyshnevsk.nataliya@vnu.edu.ua.

Електронний розклад: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

ІІІ. ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

1. Анотація освітньої компоненти. Освітня компонента «Місцеві фінанси» належить до переліку вибіркових ОК циклу професійної підготовки бакалавра за освітньо-професійною програмою «Фінанси і кредит» та спрямована на формування у студентів системи компетентностей щодо функціонування бюджетної системи.

2. Пререквізити. До дисциплін, вивчення яких передують дисципліні, належать: «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Фінанси», «Бюджетна система».

Постреквізити. Вивчення курсу сприятиме кращому засвоєнню дисципліни «Бюджетний процес та казначейська справа», .

3. Мета і завдання навчальної дисципліни. Метою курсу є вивчення фінансів місцевого самоврядування як особливої форми суспільних відносин з формування грошових фондів, призначених для виконання місцевими органами своїх бюджетних повноважень. У результаті вивчення курсу студенти отримують базові знання з організації і функціонування фінансів місцевих бюджетів у взаємозв'язку з Державним бюджетом у бюджетній системі України. Вивчення дисципліни дасть змогу фахівцю послідовно скласти цілісне уявлення про бюджетну систему держави, правильно розуміти закономірності у сфері фінансових відносин держави, місцевих органів, господарства та населення; визначати методи управління місцевими фінансами, що забезпечують їх використання, як одного з дійових важелів економічної політики місцевих органів самоврядування. Особливу увагу при вивченні курсу необхідно приділяти законодавчій основі функціонування місцевих фінансів в Україні, знання якої є обов'язковим.

Завдання курсу: з'ясувати теоретичні основи становлення та розвитку місцевих фінансів; вивчити роль місцевих фінансів у фінансовій системі України; навчитись самостійно визначити проблеми формування і використання фінансових ресурсів місцевих бюджетів та окреслити шляхи їх вирішення.

4. Результати навчання (компетентності).

Компетентності, яких студент набуде в результаті вивчення ОК:

Інтегральна компетентність (ІНТ)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні
- ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні
- ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

- СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
- СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
- СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.
- СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.
- СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
- СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.
- СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку

Програмні результати

- ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.
- ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
- ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.
- ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
- ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

5. Структура освітньої складової
Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1.							
Тема 1. Місцеві фінанси у складі фінансової системи України	10	2	2		6		ПЗ / 2 бали
Тема 2. Фінансові ресурси органів місцевого самоврядування	14	4	4		6		СР/ 2 бали
Тема 3. Місцеві бюджети визначальна ланка місцевих фінансів	10	2	2		6		СР / 2 бали
Тема 4. Планування та використання коштів місцевих бюджетів	18	4	4	2	6	2	ПЗ,ЛЗ / 4бали
Тема 5. Міжбюджетні відносини та їх складові	17	4	4	2	5	2	ПЗ,ЛЗ / 4бали
Разом за модулем 1	69	16	16	4	29	4	14 балів
Змістовий модуль 2							
Тема 6. Муніципальні позики та гарантії	12	2	4	2	4		ПЗ,ЛЗ / 4бали
Тема 7. Цільові фонди місцевого самоврядування	14	4	4		4	2	ПЗ / 2 бали
Тема 8. Фінансове забезпечення підприємств комунальної властності	12	2	4	2	4		ПЗ,ЛЗ / 4 балів
Тема 9. Фінанси житлово-комунального господарства	12	2	4		4	2	ПЗ / 2 бали
Тема 10. Основи організації фінансів місцевих органів влади у зарубіжних країнах	14	2	4	2	4		ПЗ,ЛЗ / 4бали
Тема 11. Внутрішній аудит виконання місцевих бюджетів	12	2	4		4	2	ПЗ / 2 бали
Разом за модулем 2	66	14	20	6	20	6	18 балів
Види підсумкових робіт	60						
Індив. завдання, тести	8						
Модульна контрольна робота 1	МКР / 30 балів						
Модульна контрольна робота 2	МКР / 30 балів						
Всього годин / Балів	135	30	36	10	49	10	100

*Форма контролю: ПЗ – практичні заняття, МКР – модульна контрольна робота, СР(самостійна робота)

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
<i>Змістовий модуль 1.</i>							
Тема 1. Місцеві фінанси у складі фінансової системи України	12	2			8	2	ПЗ / 2 бали
Тема 2. Фінансові ресурси органів місцевого самоврядування	12		2		8	2	СР/ 2 бали
Тема 3. Місцеві бюджети визначальна ланка місцевих фінансів	12		2		8	2	СР / 2 бали
Тема 4. Планування та використання коштів місцевих бюджетів	15	2	2		9	2	ПЗ,ЛЗ / 4бали
Тема 5. Міжбюджетні відносини та їх складові	14	2			10	2	ПЗ,ЛЗ / 4бали
Разом за модулем 1	65	6	6		43	10	14 балів
<i>Змістовий модуль 2</i>							
Тема 6. Муніципальні позики та гарантії		2	2		10	2	ПЗ,ЛЗ / 4бали
Тема 7. Цільові фонди місцевого самоврядування					10	2	ПЗ / 2 бали
Тема 8. Фінансове забезпечення підприємств комунальної владності		2			10	2	ПЗ,ЛЗ / 4 балів
Тема 9. Фінанси житлово-комунального господарства			2		10	2	ПЗ / 2 бали
Тема 10. Основи організації фінансів місцевих органів влади у зарубіжних країнах			2		6		ПЗ,ЛЗ / 4бали
Тема 11. Внутрішній аудит виконання місцевих бюджетів		2			4		ПЗ / 2 бали
Разом за модулем 2	70	6	6		50	8	18 балів
Види підсумкових робіт	60						
Індив. завдання, тести	8						
Модульна контрольна робота 1	МКР / 30 балів						
Модульна контрольна робота 2	МКР / 30 балів						
Всього годин / Балів	135	12	12		93	18	100

*Форма контролю: ПЗ – практичні заняття, МКР – модульна контрольна робота, СР(самостійна робота)

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота полягає в підготовці до модульного контрольного оцінювання за питаннями, підготовленими викладачем на основі лекційного матеріалу.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо студента. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. Студенти зобов'язані заздалегідь повідомляти викладача про відсутність на занятті. Через об'єктивні причини (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі з використанням програми Zoom за погодженням із керівником курсу. Недопустиме користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних із навчанням.

Політика щодо академічної доброчесності. Виконані завдання студентів мають бути їх оригінальними роботами. Копіювання, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-0,2 бала за кожну роботу). Складання модулів відбувається лише раз відповідно до встановленого терміну, оскільки є можливість отримати бали на заліку.

Зарахування результатів, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті. Результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), зараховуються за наявності відповідного документу (сертифікат, свідоцтво, посилання тощо), які визначають тематику, обсяги та перелік результатів навчання. Для зарахування визнаються сертифікати, отримані на платформі відкритих онлайн-курсів Prometheus або інших ресурсах.

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумкова оцінка за вивчення курсу розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Практичні заняття, задачі, конспект	40
Модульна контрольна робота 1 (теми 1–5) – тести	30
Модульна контрольна робота 2 (теми 6–11) – тести	30
Екзамен (теми 1–11) – опитування	60
Форма контролю	екзамен

Якщо студент успішно виконав усі запропоновані викладачем завдання й отримав остаточну оцінку не меншу, ніж 75 балів, підсумкову оцінку він отримує без складання іспиту. Така оцінка виставляється в день проведення іспиту за умови обов'язкової присутності студента.

Якщо студент отримав остаточну оцінку нижчу за 75 балів, або бажає підвищити рейтинг на іспит, підсумкова оцінка визначається як сума балів, отриманих за поточний контроль (максимум 40 балів) та оцінки за іспит (максимум 60 балів).

Питання до екзамену

1. Основи теорії місцевих фінансів
2. Сутність поняття «місцеві фінанси»
3. Функції та принципи організації місцевих фінансів
4. Місцеві фінансові інститути та їх характеристика
5. Роль місцевих фінансів в економічній системі держави
6. Міжнародні стандарти організації місцевих фінансів.
7. Зміст та значення Європейської хартії місцевого самоврядування.
8. Питання місцевого самоврядування в Конституції України.

9. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» – базовий нормативний акт з місцевих фінансів.
10. Зміст місцевої фінансової політики
11. Принципи організації місцевої фінансової політики
12. Механізм та інституційна складова місцевої фінансової політики
13. Складові місцевої фінансової політики
14. Роль місцевої фінансової політики в забезпеченні розвитку соціально-економічної сфери
15. Місцеві бюджети: сутність та структура
16. Трагування сутності доходів місцевих бюджетів
17. Загальні основи класифікації доходів місцевих бюджетів
18. Розмежування доходів місцевих бюджетів
19. Склад доходів місцевих бюджетів України
20. Місцеві податки і збори в системі доходів місцевих бюджетів
21. Проблеми мобілізації доходів місцевих бюджетів і шляхи їх вирішення
22. Трагування сутності видатків місцевих бюджетів
23. Теоретичні основи класифікації видатків місцевих бюджетів
24. Розмежування видатків місцевих бюджетів України
25. Загальні основи бюджетного процесу на місцевому рівні
26. Органи управління місцевими фінансами
27. Планування та прогнозування доходів і видатків місцевих бюджетів
28. Порядок складання, розгляду та затвердження бюджетів територіальних громад
29. Рекомендований план заходів щодо складання проекту місцевого
30. Казначейська система обслуговування місцевих бюджетів
31. Документообіг при кошторисному фінансуванні бюджетних установ
32. Система міжбюджетних відносин: зміст, склад і моделі побудови
33. Трагування сутності міжбюджетного регулювання
34. Сутність і стан фінансового вирівнювання
35. Теоретичні основи класифікації міжбюджетні трансфертів
36. Порядок розрахунку обсягу міжбюджетних трансфертів (дотації вирівнювання та коштів, що передаються до державного бюджету України)
37. Реформування міжбюджетних відносин в Україні
38. Сутність фінансовий контроль на місцевому рівні
39. Державний зовнішній фінансовий контроль
40. Повноваження державних органів фінансового контролю за дотриманням бюджетного законодавства
41. Особливості фінансування бюджетної сфери, оподаткування та надання пільг в умовах воєнного стану
42. Комунальна власність: порядок формування, суб'єкти, об'єкти, ефективність управління
43. Особливості функціонування підприємств комунальної власності
44. Доходи, витрати та фінансові результати підприємств комунальної власності
45. Проблеми зміцнення доходної бази місцевих бюджетів.
46. Дискусійні питання суті і функцій місцевих фінансів.
47. Проблеми зміцнення місцевих фінансів України.
48. Соціальна спрямованість місцевих бюджетів.
49. Бюджет розвитку місцевих бюджетів та проблеми його функціонування.
50. Проблеми збалансування місцевих бюджетів.
51. . Типи місцевого самоврядування в зарубіжних країнах та їх вплив на організацію місцевих фінансів.
52. Основні проблеми функціонування інституту місцевого самоврядування та місцевих фінансів у Європі.
53. Місцеві бюджети в зарубіжних країнах.
54. Фінансове вирівнювання за кордоном.

55. Місцеве оподаткування в зарубіжних країнах.
56. Муніципальні позики за кордоном.
57. Регіональні і місцеві фінанси Росії.
58. Муніципальні фінанси Польщі.
59. Муніципальні фінанси Франції та Німеччини.
60. Державна регіональна політика України і місцеві фінанси.
61. Стан місцевого оподаткування в Україні та шляхи його вдосконалення.
62. Проблеми ефективного управління коштами місцевих бюджетів.
63. . Українські вчені XIX ст. про місцеві фінанси.
64. Розвиток поглядів на сутність місцевих фінансів у вітчизняній фінансовій думці XX ст.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	Критерії оцінювання
90 – 100	Відмінно	Здобувач опрацював весь курс згідно з програмою, оперує основними поняттями та вмів їх застосовувати на практиці, здобув компетенції, знання та вміння, розв'язує завдання високого рівня складності
82 – 89	Добре	Здобувач опрацював весь курс згідно з програмою, оперує основними поняттями, може застосувати більшість положень на практиці, здобув компетенції, знання та вміння, розв'язує завдання високого рівня складності з незначними помилками
75 - 81	Добре	Здобувач опанував 80–90 % курсу згідно з програмою, оперує більшістю основних понять та може їх застосувати на практиці, здобув окремі компетенції, знання та вміння, розв'язує завдання середнього рівня складності
67 -74	Задовільно	Здобувач опанував 60–70 % курсу згідно з програмою, оперує деякими основними поняттями та може їх застосувати на практиці, здобув окремі компетенції, знання та вміння, розв'язує завдання середнього рівня складності з незначними помилками
60 - 66	Задовільно	Здобувач опанував 60 % курсу згідно з програмою, оперує деякими основними поняттями та може їх застосувати на практиці, здобув окремі компетенції, знання та вміння, розв'язує завдання середнього рівня складності з допомогою викладача
1 – 59	Незадовільно з можливістю з повторного складання	Здобувач опанував 60 % курсу згідно з програмою, оперує деякими основними поняттями, здобув окремі компетенції, знання та вміння, може розв'язати завдання середнього рівня складності лише з допомогою викладача

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Сидорович М. Муніципальні фінанси : навч. посіб. для студентів вищ.навч. закл. / Марія Сидорович. Київ : НаУКМА, 2021. 68 с.
2. Місцеві фінанси у схемах і таблицях: навч. посібник/ М.А. Гапонюк, А.С. Буряченко, В.П. Яцюта та ін; за заг. ред. В.М.Федосова. К.: КНЕУ, 2010. 600 с.
3. Місцеві фінанси : підруч. / за ред. д.е.н., проф. О. П. Кириленко. 2-ге вид., доп. і перероб. Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2014. 448 с
4. Ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади та її маркетинг: навч.

- посіб. [Г. А. Борщ, В. М. Вакуленко, Н. М. Гринчук, Ю. Ф. Дехтяренко, О. С. Ігнатенко, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук, В. В. Юзефович]. Київ, 2017. 107 с.
5. Пілотні проекти ДПП в Україні станом на 01.01.2018 р. URL: <http://www.rdpa.regionet.org.ua/78>. (дата звернення: 12.05.2021.)
 6. Онищенко С. В. Бюджетна децентралізація: особливості запровадження, проблеми та перспективи. *Фінанси, учет, банки*. 2016. № 1 (21). С. 146–153.
 7. Особливості фінансово-бюджетного контролю URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/370/control.pdf>
 8. Бюджетний кодекс України. Закон України від 08.07.2010 р. № 2456 – VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>. Бюджетний кодекс України. Закон України від 08.07.2010 р. № 2456 – VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
 9. Податковий кодекс України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>. (дата звернення: 26.05.2020.)
 10. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97-ВР. Київ: Парлам. вид-во, 1997. 100 с.
 11. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 01 квіт. 2014 р. № 333-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#n8>. (дата звернення: 22.06.2018.)
 12. Про схвалення Концепції реформування місцевих бюджетів: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 трав. 2007 р. № 308р. *Офіційний вісник України*. 2007. 4 чер. № 38. С. 12.
 13. Про утворення та ліквідацію районів. Пояснювальна записка до проекту Постанови Верховної Ради України від 12 квіт. 2020 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=3650&skl. (дата звернення: 21.02.2021)
 14. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад: Постанова КМУ від 8 квіт. 2015 р. № 214. URL: http://www.auc.org.ua/sites/default/files/metodikapostanova_214_vid_8.04.2015.pdf. (дата звернення: 19.05.2020)
 15. Про внесення змін до методики формування спроможних територіальних громад: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 січ. 2020 р. № 34. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/34-2020-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 24.02.2021.)